

ГРИЩЕНКО К. І.,
Міністр закордонних справ України

УДК327

ЧАС АНТИКРИЗОВОЇ ДИПЛОМАТІЇ

У статті аналізуються основні питання реформування зовнішньополітичної служби нашої держави з метою перетворення України на активного, ініціативного та відповідального міжнародного гравця. Автор наголошує на необхідності зміни підходу до структури та змісту діяльності як центрального апарату Міністерства закордонних справ України, так і закордонних дипломатичних установ, зокрема акцентуючи увагу на індійському, китайському, близькосхідному, центральноазійському напрямках. У статті обґрунтовано новий підхід до побудови відносин у трикутнику Україна–Росія, Україна–США та Україна–ЄС.

Ключові слова: антикризова дипломатія, посольство, ТЕМ, Росія, США, Азія, ЄС, зовнішня політика, глобальна криза.

Ми живемо в час дуже швидких змін та трансформацій, в час великих рішень та готовності брати на себе значну відповідальність. Світ на наших очах змінює своє обличчя. Кінця історії не сталося – вона впевнено рухається вперед, несучи з собою нові виклики та можливості. Й Україна нарешті готова давати адекватну відповідь на ці виклики та повною мірою ефективно користатися цими можливостями. Період фактично безвладдя в нашій державі завершено. Президент, уряд та парламентська коаліція працюють як єдина команда, в якій присутні внутрішній дискусії, але неприпустимі взаємні чвари, яка говорить і з суспільством, і з міжнародними партнерами одним голосом. Така позитивна еволюція політичного життя за останні три місяці істотно вплинула і на зміст та характер української дипломатії. До форми в ній додався зміст. Україна знову стала повноцінним партнером і для ЄС, і для Росії, і для Сполучених Штатів, і для інших держав, який здатний не лише давати обіцянки, але й виконувати їх. Ситуація, коли між деклараціями української влади та її реальними діями було провалля, що глибоко розчаровувало наших партнерів і на Заході, і на Сході, лишилася в минулому, разом з попередньою правлячою командою.

Сьогодні Україна переживає найбільші випробування з часу набуття незалежності. Системна соціально-економічна криза, що вразила майже всі сектори і більшість домогосподарств, істотно посилювалася непрофесійними, популіст-

ськими діями попереднього уряду, і досі продовжує негативно впливати на фундамент суспільної стабільності та добробуту. В таких умовах діяльність влади була спрямована на вирішення трьох ключових завдань: консолідацію суспільства, недопущення соціальних потрясінь, відновлення економіки. Як раз в цьому, а не в пафосних ура-патріотичних гаслах полягають наші ключові національні інтереси. Всі інші питання відходять на другий план. Це стосується і зовнішньої політики, яка для України в принципі, а в нинішніх умовах особливо, має бути зосереджена не на реалізації сумнівних міжнародних проєктів, а на створенні зовнішніх сприятливих умов для сталого внутрішнього розвитку.

Глобальна криза засвідчила високий ступінь інтегрованості нашої країни в світові економічні процеси. Ми вже не зближуємося із зовнішнім світом – ми є невід'ємною його частиною з усіма плюсами та мінусами життя у великому місті після переїзду з віддаленого хутору. Відтак значення дипломатії для реалізації інтересів державного розвитку сьогодні навіть більше, ніж на початку 90-х, коли ми лише стверджували нашу незалежність. Саме по собі завдання закріплення за Україною статусу окремого міжнародного суб'єкта, а не просто уламка Радянської імперії, вже виконане. На жаль, за інерцією зовнішньополітичний механізм тривалий час значною мірою продовжував функціонувати в рамках цієї застарілої парадигми. Вже немає потреби просто про себе нагадувати – про існування такої держави, як Україна, знають в усіх столицях. Натомість наші міжнародні партнери очікують від нас креативних міжнародних ініціатив, відповідального ставлення до своєї ролі в справі забезпечення миру і стабільності в Європі, надійності у співробітництві з використанням та розвитку транспортного коридору з Європи в Азію, що проходить нашою територією. Саме над цими завданнями Міністерство закордонних справ працює в останні місяці. І вже зараз зрозуміло, що для того, щоб дати ефективну відповідь на такі виклики, забезпечити Україну необхідними ресурсами для пом'якшення економічних проблем, недостатньо внести точечні корективи в дипломатичну практику чи змістити акценти в публічних заявах. Розпочато комплексну реконструкцію механізму реалізації зовнішньої політики нашої країни, його адаптацію до нових політичних та економічних реалій. Нинішня фінансова криза дала гарний привід системно взятися за таку роботу. І займаємося ми не механічним тасуванням векторів, а вдосконаленням самого інструментарію дипломатичної діяльності.

Менш витратна та більш ефективна дипломатія

Значною мірою структура Міністерства закордонних справ України, якою ми її бачимо сьогодні,

ні, вибудовувалася під завдання забезпечення визнання міжнародної суб'єктності нашої держави, інтеграції у світові політичні та економічні процеси. Після цього в неї вносилися лише окремі корективи. Причому не завжди на краще.

Система закордонних дипломатичних представництв розвивалася екстенсивним шляхом. В 90-ті роки щорічне збільшення числа посольств та генеральних консульств саме по собі вважалося важливим досягненням МЗС. При цьому не завжди адекватно оцінювалися реальний потенціал співпраці тієї чи іншої держави з Україною, здатність за кошти державного бюджету забезпечити диппредставництва професійними кадрами та якісною матеріальною базою, економічний ефект від створення нових місій. Сьогодні Україна має 82 посольства, 35 консульств та генконсульств та вісім постійних представництв. Це більше, ніж у мережі дипломатичних представництв Швеції, що має значно більший державний бюджет, довшу історію суверенної зовнішньої політики та більш розгалужені ділові й політичні інтереси у світі. Скажімо, Україна сьогодні має окремо посольство в Бельгії, при тому що в Брюсселі ще працюють постійні місії при ЄС та НАТО. Хоча, за особистим досвідом посла в країнах Бенілюкс, і десять років тому цілком реально було ефективно виконувати функції і посла в Бельгії, і глави місії при НАТО, і посла в Нідерландах. Все залежить від професійності й працьовитості дипломата. В арабських країнах Близького Сходу ми маємо шість повноцінних посольств. Хоча, скажімо, Португалія відкрила в регіоні лише чотири дипломатичних представництва такого рівня. При цьому рівень забезпечення цих місій як матеріальними ресурсами, так і фахівцями із вільними володінням арабською мовою та знаннями про особливості регіону залишає бажати кращого. В кінці 90-х – на початку 2000-х років ми нерідко відкривали посольства і консульства за маршрутом регіональних турне тодішнього президента. Перспективну віддачу від цих місій не завжди пророкували достатньо глибоко. Взаємодія диппредставництв з національним бізнесом досі була налагоджена слабо. Вітчизняні компанії через різні причини виходять на ті чи інші ринки без партнерства з МЗС і звертаються, скажімо, до торгово-економічних місій лише у випадку виникнення проблем з органами влади чи контрагентами. Хоча в більшості регіонів інших вагомих причин для дипломатичної присутності України, окрім просування інтересів національного бізнесу, в принципі, немає. Розуміючи всі ці проблеми, одним з перших завдань Президент Віктор Янукович поставив перед Міністерством системну переорієнтацію дипломатії на вирішення зовнішньоекономічних завдань, що, зокрема, знайшло відображення в указі Глави держави про ліквідацію ТЕМів із одночасним створенням економічних відділів у посольствах.

Українська дипломатична служба сьогодні працює в умовах жорсткої економії коштів. Хронічне недофінансування МЗС в останні п'ять років призвело до зношення основних фондів Міністерства – комп'ютери, оргтехніка, програмне забезпечення застаріли, в будівлі МЗС та багатьох закордонних дипломатичних установ давно не проводилися ремонтні роботи, транспорт відомства потребує заміни. І це не кажучи вже до дуже низькі зарплати співробітників центрального апарату МЗС. Нове керівництво уряду з розуміння ставиться до фінансових потреб відомства, але сьогодні вся держава вимушена жорстко економити. В таких умовах не вносити зміни до кількості диппредставництв та їхнього кадрового складу – означатиме розтягувати діряве простирадло. Ще на початку кризи, у вересні 2008 року, Польща скоротила 11 генеральних консульств. Ще чотири будуть закриті найближчими місяцями. І ніхто при цьому не говорить про послаблення міжнародних позицій Варшави. Просто ті місії, що залишаться, працюватимуть напруженіше, але без необхідності скорочувати бюджет. Мова йде не про механічне закриття посольств, а про скорочення їх штату (в багатьох країнах достатньо, щоб Україну представляли посол, один-два дипломати та один адміністративно-технічний працівник). Такою є практика таких країн, як Канада чи Австралія. Безперечно, гарно продумані, з чіткою програмою візити до країн Латинської Америки, Африки та Південно-Східної Азії українських посадовців у супроводі зацікавлених бізнесменів приносять суттєву користь навіть за відсутності диппредставництв, хоча вони потім і стають необхідними для розвитку співпраці. Оптимізація мережі закордонних установ дозволяє МЗС зберегти високу ефективність навіть в умовах секвестру бюджету.

Проведене вдосконалення структури центрального апарату. В останні роки невинно слабка увага до партнерства з Китаєм, відносин з Індією, Бразилією, Єгиптом, Південно-Африканською Республікою, іншими країнами-майбутніми економічними лідерами знайшла своє відображення й у викривленні кадрової та інституційної політики. Зокрема, питаннями Центральної Азії та Південної Азії займався один маленький відділ. А це такі різні й значимі для Києва країни, як Казахстан та Індія! Раніше відділ з семи осіб координував роботу шести посольств. При цьому цей підрозділ знаходився в складі департаменту, який окрім цього одночасно займається проблемами Африки, Близького Сходу, Азійсько-Тихоокеанського регіону. Натомість в департаменті, який займався виключно темою відносин з НАТО, працювало вісімнадцять дипломатів. Проведена системна робота з усунення таких дисбалансів, яка вже найближчим часом дозволить значно підвищити якість роботи на таких перспективних напрямках, як індійський, китайський, близькосхідний, центральноазійський.

Від «холодного миру» до прагматичного партнерства з Росією

Головним здобутком української дипломатії за три місяці, що пройшли після завершення президентських виборів, стала нормалізація відносин з Російською Федерацією. Причому під визначенням «нормальний стан відносин» в даному випадку слід розуміти максимально активне, конструктивне партнерство в політичній та економічній сферах і близькі, братерські, стосунки між українським та російським народами. Так підходити до цієї тематики нас спонукає і велика спільна історія, і невичерпний потенціал взаємовигідної співпраці сьогодні та на перспективу.

В попередні п'ять років характер двосторонніх відносин не просто не відповідав настроям громадян наших країн – він прямо суперечив корінним національним інтересам України та Росії, загрожував стабільності й безпеці в регіоні. Слід визнати, що частина провини за такий стан українсько-російського діалогу лежала і на тодішній українській владі в цілому, і на українській дипломатичній службі як її складовій зокрема. Безперечно, завданням дипломатії повинно бути знаходження точок дотику та оптимальної лінії діалогу з таким не завжди простим партнером, як Російська Федерація. На жаль, замість виконання цієї функції в попередні роки українська дипломатична служба з подачі її керівників з демпферу конфліктів нерідко перетворювалася на їх розпалювача. Гучні деструктивні заяви та дії за принципом «сам дурень» комусь, можливо, здавалися проявом патріотизму та неухильної відданості національним інтересам. Але ці інтереси як раз полягають у рівних, прогнозованих, безконфліктних відносинах з Росією, від яких залежить і стабільність в Європі, і економічне процвітання в нашій державі, і її європейська інтеграція. І той, хто шкодив і з міркувань політичної доцільності продовжує шкодити цим пріоритетам, насправді діє всупереч національним інтересам.

За короткий час нам вдалося вийти на якісно новий рівень діалогу на рівні президентів, голів урядів, зовнішньополітичних відомств, інших міністерств. Кожного тижня відбувається обмін делегаціями, ведуться переговори з широкого кола питань: від спрощення процедури перетину кордону до масштабних спільних проектів в аерокосмічній галузі та атомній енергетиці. У взаємодії України та Росії значно легше проводити модернізацію промисловості, підтримувати та розвивати науковий потенціал, боротися за високотехнологічні ринки третіх країн. Зрозуміло, що така економічна співпраця неможлива без порозуміння з політичних та політико-економічних питань. І таке порозуміння було повною мірою досягнуто в результаті зустрічей президентів України та Російської Федерації в Харкові 21 квітня та в Києві 17-18 травня цього року.

Що не хочуть зрозуміти критики зближення наших держав - це те, що Російська Федерація не є для України екзистенційним ворогом. З нею можна і треба мати справу, як і з будь-якою іншою державою. Більше того, взаємодіяти з Росією для України і природніше, і вигідніше, ніж з багатьма іншими країнами. Відмовлятися від цього через якісь ідеологічні комплекси можуть собі дозволити лише ті люди, які не вміють мислити по-державному. Не сама по собі Росія, а як раз конфронтаційні відносини з нею є загрозою для українській незалежності. Саме за попередні п'ять років ми послабили свої позиції на російському напрямі. Тому що сильна позиція – це конкретний результат, який українці можуть відчутти на своїй кишені, а не просто заяви в стилі листа запорожців турецькому султану, чим захоплювалось МЗС у попередні роки.

Українсько-російські відносини вже вийшли на рівень, коли ми можемо реалізовувати масштабні й довгострокові проекти, що стануть доленосними для цілих галузей національної економіки та науки. Нам вдалося домогтися згорання інформаційної війни проти України, зупинити процес погіршення ставлення до українців в Росії, розблокувати можливості для координації наших зусиль в таких важливих міжнародних процесах, як нерозповсюдження ядерної зброї, Придністровське врегулювання, реформи ОБСЄ та ООН, розвиток євразійських транспортних коридорів. Нормалізація відносин з Російською Федерацією дозволила позбутися єдиної зовнішньої загрози стабільності та економічному відновленню в Україні.

Україна–США: більш ініціативне співробітництво

З моменту приходу до влади в США адміністрації Барака Обами в середовищі політичних оглядачів стало модно говорити про те, що «Україна зникла з радару американської зовнішньої політики». Візит Президента Віктора Януковича до Сполучених Штатів 12-14 квітня цього року дозволив її туди повернути. Вперше за останні роки Київ в українсько-американському діалозі взяв ініціативу в свої руки, запропонувавши потужний внесок у важливу для Вашингтона справу глобального ядерного роззброєння. Рішення України про вивезення з нашої території наявних запасів високотбагаченого урану не лише дало важливий поштовх для відкриття нової сторінки в двосторонніх відносинах, але й було реалізоване з чітким врахуванням реальних інтересів української науки та атомної промисловості. Цей крок не став поступкою – він подав приклад того, що слід вважати взаємовигідним партнерством. За такою ж моделлю ініціативи з обох сторін ми працюватимемо й над нарощування товарообігу та взаємних інвестицій, і в питаннях боротьби з тероризмом, і в сфері формування нової архітектури європейської безпеки.

Поглиблення та розвиток співробітництва із Сполученими Штатами, безсумнівно, повинні відбуватися з урахуванням нових тенденцій в американсько-російських відносинах. Підкреслюючи розбіжності в підходах до окремих міжнародних проблем, Москва і Вашингтон вже чітко продемонстрували готовність до нового формату взаємодії й усунення тих проблем, що накопичилися в попередні роки. США та Росія сьогодні більше зацікавлені у співробітництві, ніж у конфронтації. Для української дипломатії такий стан відкриває нові можливості на обох напрямках. Оскільки ми не хочемо бути яблуком розбрату між Росією та США, буферною зоною, об'єктом боротьби між великими державами, то вже зараз українська дипломатія всіляко намагається протидіяти загрозі нової «холодної війни» та протистояння по лінії Схід–Захід. Свою міжнародну суб'єктність, готовність до самостійної гри ми готові продемонструвати, сприяючи зближенню між Сполученими Штатами та Російською Федерацією, пошуку ними компромісів та точок дотику. І американські, і російські партнери вітають таку нашу конструктивну роботу. Впродовж попередніх ста років на міжнародних конференціях від Версаля до Бухареста Україна часто була представлена як «українське питання», навколо якого точилася боротьба великих держав. Настав час, щоб на заміну прийшла «українська позиція», яка не розділятиме, а консолідуватиме міжнародну спільноту.

Україна, ЄС і НАТО: співпраця без ілюзій

Стратегічним пріоритетом України було і залишається набуття повноправного членства в Європейському Союзі шляхом досягнення рівня розвитку ЄС. Це є фактом, який ґрунтується на широкому консенсусі громадян і еліт. Свій цивілізаційний вибір Україна вже зробила. Але також об'єктивним фактом є те, що наша держава не стане членом Євросоюзу до тих пір, доки ЄС не буде готовий до розширення, а ми не досягнемо відповідного рівня соціально-економічного розвитку. З цього не треба робити трагедії, а просто адекватно оцінювати внутрішні проблеми і виклики, з якими стикається ЄС, та реальний стан економічного, правового, інституційного, соціального прогресу України. Євросоюз повинен підготуватися для включення України у свою сім'ю, і ми повинні до дня вступу підійти не на позиції бідних родичів чи прохачів, а як впливова, стабільна регіональна держава з низьким показником корупції та високим рівнем життя, що, у свою чергу, потребує конструктивного партнерства з Росією. Для української дипломатії в найближчій перспективі ключовими завданнями будуть завершення роботи над угодою про асоціацію, запуск безвізового діалогу і забезпечення створення зони вільної торгівлі з ЄС.

Нам варто припинити тиснути на європейців з вимогами озвучити «європейську перспективу». Ми й так є європейською державою, яку ЄС неодмінно прийме у свої ряди, коли обидві сторони будуть до цього повністю готові. Крапка. В протилежному випадку ефект «втоми від України» буде лише посилюватися. Бо коли українські дипломати регулярно вимагають гарантій успіху інтеграції, а на рівні відомств нічого не робиться для адаптації законодавства, боротьби з корупцією, дебіюкратацією регуляторної політики, підвищення стандартів екологічної безпеки, в Брюсселі та інших європейських столицях елементарно наростає роздратування та зникає бажання мати з Києвом справи.

Але й Європейський Союз не ікона, а ми не в церкві, так що Україна відтепер не побоюватиметься вести діалог з Брюсселем на рівних, прагматично і, якщо потрібно, жорстко відстоюючи наші реальні національні інтереси. Будь-які декларації чи політичні обіцянки не варті поступок за рахунок інтересів вітчизняних виробників і громадян. Ми доведемо до кінця справу повного введення у дію угоди про спрощення візового режиму і пильно слідкуватимемо за його виконанням. Кожен факт порушення прав наших громадян буде предметом обговорення з нашими європейськими партнерами. Це саме стосується надмірного протекціонізму, обмежень для українських експортерів. Саме в умовах економічної кризи в цих питаннях українська дипломатія повинна бути переконливою та наполегливою.

Успішне завершення переговорів щодо угоди про асоціацію з ЄС, закладення в неї положень про зону вільної торгівлі і спрощений візовий режим дозволить у найближчі роки забезпечити прагматизм партнерства з Євросоюзом. Якщо ми не можемо зробити стрибок до ЄС, значить, треба пройти весь належний шлях. Можливо, за час руху ми здобудемо навіть більше.

Аналогічна ситуація склалася й у відносинах України з НАТО. Членство нашої держави в Альянсі зараз неможливе з об'єктивних причин. І Київ більше не ставитиме це питання, виходячи з концепції позаблокової держави, що спирається на позитивне розуміння безпеки як моделі зниження рівня загроз, а не підвищення рівня захисту від них. Звичайно, не треба забувати й про відсутність консенсусу у питаннях відносин з НАТО в українському суспільстві та в еліті. Нова влада рішуче відмовилася від практики, коли в Брюсселі говориться одне, в Москві інше, а співгромадянам третє. Нарешті, ми не можемо ігнорувати фактор впливу теми євроатлантичної інтеграції на відносини з Росією. Просто тому, що цей фактор постійно враховують наші партнери з Альянсу. І якщо ми будемо його ігнорувати, нас розглядатимуть як не зовсім адекватних співрозмовників.

Обличчям до Азії

Глобальна криза підкреслила невідворотність тенденції до перенесення центру світової економіки в Азію. Але саме на цьому напрямі в останні роки в українській дипломатії сформувалися найбільші дисбаланси. Захопившись іншими пріоритетами, ми практично втратили раніше створені впливові позиції в Центральній Азії, перервали стратегічний діалог з Китаєм, зменшили свою активність у відносинах з Японією, Південною Кореєю, країнами Південної та Південно-Східної Азії, Близького Сходу. З 2004 року не відбулося жодного візиту президента та прем'єр-міністра України до Китаю та Індії – ключових гравців майбутньої політичної та економічної міжнародних систем. Високопосадовці цих країн також оминали Київ, хоча регулярно відвідували Москву та європейські столиці. За цей час через швидку індустріалізацію з основного імпортера продукції української металургії КНР перетворилася на конкурента українських компаній на ринках третіх країн. Величезні оборонні та аерокосмічні замовлення Індії, Малайзії, Індонезії, інших азійських країн діставалися підприємствам ВПК Росії, перетворюючи вітчизняну оборонку виключно на постачальника окремих комплектуючих.

Зручністю відносин з такими країнами, як Китай, Індія, Єгипет, В'єтнам, є те, що діалог з ними для України концентрується переважно на економічних питаннях без обтяжливих для Києва політичних вимог чи умов. Поглиблення таких контактів жодним чином не заважатиме нашим пріоритетам у відносинах з ЄС чи іншими основними партнерами. Відтак пояснити драматичний спад у співпраці з країнами, що розвиваються, несумісністю цього завдання із стратегічними напрямками зовнішньої політики ніяк не можна. Це просто помилка, до виправлення якої Міністерство закордонних справ вже докладає великі зусилля. Серйозним кроком у цьому напрямку став організований з ініціативи МЗС візит до України міністра закордонних справ КНР Ян Цзєччі 18-20 травня цього року. На осінь планується офіційний візит Президента України до Китаю. Наша держава рішуче повертається обличчям до Азії.

Реформування системи міжнародних відносин: шанс для Києва

Повертаючись до концептуальних питань, хочу підкреслити, що стратегічне партнерство, діалог з основними світовими гравцями, інтеграційні проекти не є самі по собі корінними цілями зовнішньої політики будь-якої суверенної держави. Базовими завданнями зовнішньої діяльності влади є стимулювання росту економіки та добробуту громадян, захист незалежності й територіальної

цілісності, забезпечення максимально можливого впливу на формування принципів і норм міжнародних відносин. Щодо останньої цілі саме зараз настав час для активних дій української дипломатії. Глобальна криза стала останнім поштовхом до наймасштабнішої з часу завершення Другої світової війни реконструкції інститутів та правил світового політичного та економічного порядку. Проект формування сталого однополярної системи зазнав невдачі. Традиційні інститути регулювання глобального капіталізму не впоралися із спекулятивним зростанням останнього десятиліття і провалили завдання попередження рецесії.

Щоправда, і спроби побудувати альтернативні, суверенні моделі ринкової економіки, демократії та міжнародних відносин виявилися не надто вдалими. Світ сьогодні переживає комплексну кризу управління. І всі ключові міжнародні гравці працюють не лише над тим, щоб приборкати економічний шторм, але й над окресленням нового механізму регулювання глобальної економіки, за чим неминуче слідуватиме давно назріла реформа універсальних та регіональних інститутів безпеки та політичного співробітництва. Україна не повинна стояти осторонь цих процесів, оскільки їх результати визначатимуть правила гри на десятиліття вперед. Але з огляду на обмежений потенціал нашого впливу і необхідність зосередження на розв'язанні внутрішніх проблем ми не можемо безпосередньо визначати перебіг подій. І саме тут нам особливо знадобляться наші

партнерські відносини з Росією, Європейським Союзом, Сполученими Штатами. Гнучко реагуючи на актуальні виклики, сприяючи досягненню порозуміння між Заходом та Росією з безпекових проблем регіону, використовуючи багатосторонні площадки для висунення нових ідей, Київ не лише зміцнюватиме свій авторитет в очах ключових партнерів, але й впливатиме на міжнародний порядок денний у вигідному для себе напрямку.

В інтересах України формування такої моделі міжнародних відносин в Європі, яка б унеможливила рецидив «холодної війни» та пов'язане з нею перетворення нашої держави на театр дипломатичної війни між Заходом і Росією. В інтересах України створення такого механізму регулювання світової економіки, який би дозволяв середнім та малим країнам ефективно протидіяти надмірному протекціонізму великих держав і водночас захищав би їх від тиску фінансових спекулянтів на національній валюті. В інтересах України припинення деструктивних процесів, запущених одностороннім проголошенням незалежності Косово, Абхазії та Південної Осетії. Нам необхідний світ без глобального протистояння, «гарячих точок» поблизу наших кордонів та масштабних торгових війн. Україна почала концентруватися на розв'язанні серйозних внутрішніх економічних проблем, розчищенні завалів у різних секторах, що накопичилися за попередні роки. Значить, завданням української антикризової дипломатії стане забезпечення сприятливого зовнішнього фону цього процесу.

Gryshchenko K. Time of anti-crisis diplomacy / Ministry of Foreign Affairs of Ukraine.

The main issues of reforming of the foreign service of our state aimed at transformation of Ukraine to active, initiative and responsible international actor are analyzed in the article. The author underlines the necessity to change the approaches to the structure and content of activity of the central office of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine and Ukrainian diplomatic missions abroad, especially, by putting emphases on Indian, Chinese, Middle Eastern, Central Asian directions. New approach to the development of relations in the triangle Ukraine-Russia, Ukraine-USA and Ukraine-EU is supported in the article.

Key words: anti-crisis diplomacy, embassy, trade and economic missions, Russia, EU, USA, Asia, foreign policy, global crisis.

Грищенко К. И. Время антикризисной дипломатии / Министерство иностранных дел Украины.

В статье анализируются основные вопросы реформирования внешнеполитической службы нашего государства с целью преобразования Украины в активного, инициативного, ответственного международного игрока. Автор подчеркивает необходимость изменения подхода к структуре и содержанию деятельности как центрального аппарата Министерства иностранных дел Украины, так и зарубежных дипломатических учреждений, особенно акцентируя внимание на индийском, китайском, ближневосточном, центральноазиатском направлениях. В статье обоснован новый подход к построению отношений в треугольнике Украина–Россия, Украина–США и Украина–ЕС.

Ключевые слова: антикризисная дипломатия, посольство, ТЭМ, Россия, США, Азия, ЕС, внешняя политика, глобальный кризис.